מתני' ‏שרשי אילן[של] הדיוט הבאין בשל הקדש ושל הקדש שבאין בשל הדיוט לא נהנין ולא מועלין מעין שהוא יוצא מתוך ג] השדה של הקדש לא נהנין ולא מועלין יצא חוץ לשדה נהנין ממנו המים שבכד של זהב לא נהנין ולא מועלין נתנן ג] בצלוחית מועלין בהן ערבה לא נהנין ולא מועלין ר"א ברבי צדוק אומר נוהגין ד] היו הזקנים שנהנים ממנו בלולביהן : **גמ'** אמר ר"ל אין מועלין בכולן אבל מועלין בשלש לוגין והקתני סיפא נתנו לצלוחית מועלין בהן מכלל דרישא אפילו בשלשת לוגין נמי לא אלא אי איתמר אסיפא איתמר מועלין בהן אמר ר"ל אין מועלין אלא בג' לוגין ורבי יוחנן אמר מועלין בכולן למימרא דקסבר ר"ל יש שיעור למים *והתנן ה] אמר ר"א המנסך מי חג בחג בחוץ חייב ואמר רבי יוחנן משום מנחם *יודפאה ר"א בשיטת ר"ע ו] אמר דדריש *נסכיהם *אחד(א) ניסוך המים ואחד ניסוך היין ואמר ריש לקיש אי מה יין שלש לוגין אף מים שלש לוגין מכלל דסבר ריש לקיש אין שיעור למים לטעמא דמנחם יודפאה קאמר : **מתני'** *הקן שבראש האילן של הקדש לא נהנין ולא מועלין שבאשירה יתיז בקנה המקדיש את החורש מועלין בכולו : **גמ'** איתמר

מתני' שרשי אילן של הדיוט הבאין בשל הקדש לא נהנין ולא מועלין · דאזלינן בתר אילן ואילן בשל הדיוט קאי : ושל הקדש הבאין בשל הדיוט · נמי *לא מועלין ולא נהנין הואיל ועיקרו קאי בשל הקדש : מעין היוצא בתוך שדה הקדש · שהמעין מתוך שדה של חולין הוא טבע אלא שיוצא ומושך בתוך שדה של הקדש לא נהנין ממנו כל זמן שהוא בתוך שדה של הקדש ז] (הוו מועלין) ולא מועלין בו כל מי שהוא שותה ממנו בתוך שדה של הקדש : המים שבתוך הכד של זהב · באותו כד שהיו ממלאים לצורך ניסוך כדתנן בפ' לולב וערבה (סוכה דף מח.) כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהיה ממלא מע"ש מן השילוח בחבית של זהב שאינה מקודשת כדי שלא יפסל בלינה ובאותם מים שבחבית של זהב שאינה מקודשת לא נהנין משום דהמלאו לצורך הקדש : ולא מועלין · משום דלא נתקדשו לניסוך המים למעילה עד שיתנם בצלוחית של זהב דהיינו כלי מקודש לכך : ערבה · שהיה ח] סודרין *בהר הבית לא נהנין ממנה קודם שזקפוה אצל המזבח הואיל ולכך עומדת אבל משזקפוה דנעשית מצותה נהנין ממנה : ט] נהגין היו ממנה זקנים (ב) בלולביהן · אפי' קודם שמזקפה אצל המזבח : **גמ'** אין מועלין בכולן · שאם יש בתוכו כד של זהב יותר מג' לוגין אין מועלין בהן אבל אם יש בכד ג' לוגין לא פחות ולא יותר *דאין ביה שיעור ניסוך מועלין בו : והקתני סיפא נתנן בצלוחית מועלין בהן מכלל דרישא · בכד של זהב אפי' בג' לוגין גרידי אין מועלין : (ג) דיש שיעור למים · של ניסוך דהיינו ג' לוגין להכי אין מועלין בהו אלא בג' לוגין כשיעור הראוי לניסוך ור' יוחנן סבר אין שיעור למים להכי קאמר מועלין בכולן : והתנן ר"א אומר המנסך מי החג בחוץ חייב · משום מעלה בחוץ דכל דבר שהוא מתקבל בפנים חייבין עליו משום שחוטי חוץ כדאמרינן במסכת זבחים : וא"ר יוחנן משום ר' מנחם יודפאה · התם בפרק השוחט והמעלה בחוץ : ואחד ניסוך המים · וכיון דניסוך המים נפקא ליה מדאורייתא מש"ה קאמר דחייב עליו משום מעלה בחוץ : וא"ל ר"ל לר' יוחנן · כיון דאמרת דר"א בשיטת ר"ע אמרה דדריש נסכיהם ואמרת דניסוך המים הוי דאורייתא כמו ניסוך היין א"כ נימא הכי אי מה יין ג' לוגין ומדקאמר ליה ר"ל הכי מכלל דסבירא ליה דאין שיעור לניסוך המים : לטעמיה דרבי מנחם יודפאה קאמר · וקא"ל ר"ל לטעמיה דר' מנחם דאמר אין שיעור למים וקדריש נסכיהם אי מה יין ג' לוגין אף מים ג' לוגין והא שמעינן ליה לרבי יוחנן דאמר משום מנחם יודפאה מועלין בכולן דמשמע דאין שיעור למים אבל ר"ל לעולם סבירא ליה דיש שיעור למים כדאמרינן לעיל : **מתני'** הקן שבראש האילן · בגמרא מפרש מאיזה עלים הוא עשוי : יתיז בקנה · שאם אינו יכול להגיע בידו לקן יפיל בקנה הקן לארץ אבל לא יעלה לאילן ויקחנו שלא יהנה מן האילן בעלייתו כשעולה עליו ובגמרא מפרש מאי יתיז : המקדיש את החורש מועלין בכולו · בעלים בענפים ובנביי' : **גמ'** דלא

שנאמר שה אין אלא לחולין כלאים *למאי אי לבכורה יליף העברה העברה ממעשר *ומעשר תחת תחת מקדשים ל"ע למילף בכור ממעשר ומעשר מקדשים ויליף בכור מקדשים בגזרה שוה דאמו אמו י] וי"ל דלא דריש לה אלא לענין דבר התלוי בהם כגון הנקה דהכא וכגון לענין לידה בריש פ' יוצא דופן (נדה דף מ.) אבל לענין דבר אחר לא כיהנה לידרש ובהאי תירוצא מיהרצא קושיא אחריתא שיש להקשות היאך יליף מבכור שהוא אסור להניק והא אין דנין אפשר יא] מאי אפשר מבכור דליתיה בהנקה דזכר הוא ולפי מאי דפרי' ניחא דע"כ צריך ללמוד מבכור *(לענין יב] מ"מ וקף) לענין דילפינן *מגזירה שוה דהעברה העברה מ"מ כיון יג] דלא ניתן ללמוד מוקדשים מבכור *)לענין הנקה אע"ג דאפשר מאי אפשר הוי כמו כן לענין מעשר יד] (אלא) ילפינן שפיר מבכור כך דקדק ועדי ליישב שיטת התוס' על בוריה וכל זה דוחק מאד ועוד קשיא דמילתא דפשיטא הוא וולד המעושרת לא יינק מן המעושרת כיון שהוא חולין דהא כבר תנא לעיל חלב המוקדשין לא נהנין ועוד דקאמר ואחרים מתנדבין כן ובמתני' פירשתי שהיו עשירים מתנדבים להניק טו] את הולדות מבהמות שלהם ומה נדבה היא זאת כיון דלית שום ריוח להקדש לכך נראה למורי ר' הרב ר' פרץ שיחי' דמתני' מיירי בוולד מעושרת וולד מוקדשים שאלו משהו מוקדשין והייט רבותא דאפ"ה אסור להניק מהם והייט הא דקאמר ואחרים מתנדבין כן שבשביל שהיו הולדות *להקדש הוו מתנדבין להניק אותם וקבעי בגמרא מנה"מ דלא יינק מאמו והכתיב תחת אמו דמשמע אפילו היתה אמו קדושה מ"מ יונק ממנה טז] וקאתיא העברה העברה מבכור מה בכור מועלין בו פירוש שאסור להניק את הבכור מבהמת מעשר וקדשים דהא לא מייתי בכור של בהמת מעשר וקדשים שהרי הם פטורים מן הבכורות יז] אף מעשר כלומר אף וולד שהוא קדוש קדושת המעשר שנולד מבהמת מעשר אסור להניק מאמו שהוא מעשר והלב המוקדשין נמי אתיא לאמו אמו מבכור דמה אמו האמור בבכור איכה של הקדש דבהמה של הקדש פטורה מן הבכורה אף אמו האמור בקדשים דכתיב (יהיה) תחת אמו דמשמע לפי הפשט שמותר להניק עולדות של בהמת קדשים מאמו שהיא קדושה אינו כן דודאי יח] אותה אם דחולין ולכך מותר להניק מאמו אבל אם היא קדושה אסור להניק לו והשתא ניחא השפיר אצטריך ג"ש להכי דאף כשנולד של הקדש אסור יט] להביא מן האם וגם ניחא דלא ילפינן התם מהך ג"ש דאמו אמו דהא לא דרשינן הך ג"ש אלא ללמוד דאמו דגבי קדשים ר"ל שהאם חולין כמו אמו דגבי בכור כדפירשתי : **שרשי** אילן של הדיוט[כ] · בב"ב פרק לא יחפור (דף כו:) מפרש לה שפיר : **מים** שבכד של זהב · בשמחת בית השואבה מיירי שהיו ממלאים *מאתמול ממי השלוח ומתנין אותה לחבית שאינה מקודשת שלא יהיו נפסלין כא] [בלינה] כדאמר פרק לולב וערבה (סוכה דף מח:) *ואין תימה *דכד היינו חבית (ב"ק דף כו.) : כב] **נתנן** לצלוחית · אותה צלוחית היתה כלי שרת ולכך מועלין בהם : **ערבה** כג] היו מקיפין המזבח · ולא נהנין ולא מועלין לפי שלא *קדשו : נהגין היו מהם זקנים בלולביהם קסבר מצות לאו ליהנות ניתנו : **אבל** מועלין בג' לוגין · וקס"ד דקאי ארישא דמתני' דקאמר מים שבכד לא נהנין ולא מועלין וקאמר דבג' לוגין מועלין ולהכי פריך והא קתני סיפא נתנו בצלוחית מועלין בהן דמשמע אבל *ארישא ליכא מעילה כד] שבכד לא נקדש אלא [אי] איתמר כו' אמר ר"ש בן לקיש ל"ש הא דקאמר גבי צלוחית דמועל בהן אלא בג' לוגין דקסבר יש שיעור למים בג' לוגין ואם יש יותר מג' לוגין אין מועלין אלא בג' לוגין דאין *המים מקודש כ"א כשיעור הצריך לנסכי המים אבל אם כה] ישנה מג' לוגין האחרונים יהיה מועל וי"מ שהיה בו בכלי הרבה מים וקאמר דאין מועלין עד שיהיה שלשה לוגין דוהו שיעור כו] : **רבי** *אליעזר בשיטת ר"ע רבו אמר · ונסכיה אינו אומר נסכה אלא ונסכיה דמשמע ב' ניסוכין ומקיש ניסוך המים לנסכי יין הואיל ואחד קרא נפקי מה נסכי יין המנסכו בחוץ כז] יהא חייב ואר"ל אי מה יין ג' לוגין כח] אף מים ג' לוגין ובזבחים פרק השוחט והמעלה (דף קי:) מסיק בתר הכי והא מי החג קאמר כט] דאין שיעור למים וסיומא דקושיא הוא כלומר וכ"ת דאין ה"ל והא מי החג קאמר דמשמע דאין שיעור למים אלמא קסבר רשב"ל אין שיעור למים *ואי קסבר יש שיעור א"כ מאי פריך אי מה יין ג' לוגין אף מים ג' לוגין והא איהו גופיה אית ליה הכי ומשני לטעמא דמנחם יודפאה קאמר כלומר ר"ל גופיה סבר דיש שיעור למים והא דקפריך התם אי מה נסכי יין כלומר לטעמא ל] *דמנחם קא קפריך דפירש טעמא דר"א ואית ליה לר"א דאין שיעור למים ולהכי פריך הואיל ור' אליעזר מקיש מים ליין א"כ אמאי קאמר אין שיעור למים וי"מ דהיאך דלעיל דמועלין בג' לוגין אליבא דמנחם דמפיק ליה מקרא דאיתקש נסכי מים לנסכי יין וא"כ יש שיעור למים ול"נ דהכא מנחם יודפאה מאן דכר שמיה ועוד דבפרק השוחט והמעלה (ג"ז שם) משמע דמנחם לא] לא בעי שיעור וקושיא דר"ל דמקשה ליה לאו מילתא היא : **הקן** שבראש האילן · בגמ' מפרש לה שפיר: **יתיז** בקנה · ולא לב] יקחם בידו אלא מנענעו ע"י מקל ויפול: **המקדיש** החורש · יער בל' תרגום לג] : מותרת

כט א ב מיי' פ"ה מהל' מעילה הלכה ו :

ל ג מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה ס :

לא ד מיי' שם פ"ה הל' ו :

לב ה מיי' פ"ה מהלכות מעילה הלכה ס :

לג ו מיי' פ"י מהלכות תמידין ומוספין הלכה ג :

לד ז מיי' פ"י מהלכות תמידין ומוספין הלכה ו :

לה ח מיי' פ"ה מהל' מעילה הלכה ו :

לו ט מיי' פ"ה מהלכות מעילה הלכה ח :

לז י מיי' פ"ה מהלכות מעילה הלכה ח :

וקאמר למעוטי מאי אי לבכור כו' נ"ק

יולי למעשר יליף תחת כו' נ"ק

לענין הנקה ואע"ג דילפי' בכור ממעשר לענין [illegible] נ"ק

של הקדש נ"ק

מע"ש נ"ק

אי תימא דהכא תני כד דכד כו' נ"ק

לא מועלין הואיל ועיקר קאי בשל הדיוט נ"ק

כנ"ד המזבח נ"ק

[שם פ"ט ושם איתא יודפאה ופרש"י דמן יודפת]

נ"ל דאין ביה

קדשו הס"ד ואח"כ מס"ד שנהנין ממנו בלולביהן כו' נ"ק

בריתא נ"ק

נ"א הכלי מקדש נ"ק

נ"ל אלעזר

דאי קסבר נ"ק

לטעמא דמנחם קפריך דפי' כו' נ"ק

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דדריש נסכיה אחד ניסוך יין ואחד ניסוך המים ואמר ר"ל : (ב) רש"י ד"ה נהגין וכו' זקנים שנהנין בלולביהן : (ג) ד"ה והקתני סיפא וכו' מועלין בהן הס"ד ואח"כ מ"ה אלא בג' לוגין דיש שיעור :

◆

שיטה מקובצת

א] אילן של הדיוט : ב] מתוך שדה של אחד ה' נמחק : ג] נתנן · עיין תוספות זבחים (דף קי) : ד] נוהגין ס"א נוהגין היו ממנה זקנים בלולביהן: ה] והתנן ר' אלעזר אומר המנסך: ו] ר"ע רבו אמר דדריש נסכיה בשני נסוכין הכתוב מדבר אות ס' נמחק : ז] תיבות הוו מועלין נמחק : ח] שהיו סודרין אצל המזבח לא: ט] מה"ד נותנין היו ממנה: י] אמר כי הכא ר"ל דגו"ש דאמו אמו לא דריש : יא] אפשר מאי אפשר כגון בכור דלא אפשר בהנקה דזכר : יב] לענין הנקה כגו"ש דאמו אמו דלא שייכא למדרש דבר אחר ואף תיבות מ"מ נמחק : יג] כיון דניתן ללמוד תיבות דלא נמחק : יד] מעשר נאמר דילפינן שפיר מבכור כך דקדק מורי ליישב שיטתו : טו] להניק אותן הוולדות : טז] מכנה ראע"ג דאמת הוא דהלב של מוקדשים אסור בהנאה כדפי' משום דכתיב ואכלת בשר ולא חלב אימא ה"מ להדיוט אבל הכא דהולדות הם קדושים א"כ הינו צורך גבוה אימא לא לכך בעי מנלן [illegible] : יז] הבכורות כדאיתא התם ולא שכבר קדוש אף : יח] דודאי אמו ר"ל אם : יט] אסור [illegible] של הדיוט כו' לא נהנין ולא מועלין בהן בפרק לא יחפור מוקי האי בגידולין הבאין לאחר [illegible] מעילה בגידולין מעין היוצא לא נהנין ולא מועלין מן הדין דמים מן התהום [illegible] הקדש ולא נהנין היינו משום מראית העין כל זמן שלא יצא מן השדה של הקדש : [illegible]

◆

רבינו גרשום

מתני' שרשי אילן של הדיוט הבאין בשדה של הקדש לא נהנין ולא מועלין הואיל ואמרינן בתר אילן אזלינן ואילן בשל הדיוט קאי : ושל הקדש הבאין בשל הדיוט נמי · אע"ג דמצינן למימר הא אזלינן בתר אילן ושרשי אילן דקאי בשל הקדש ולידרי ביה מעילה אפ"ה אין בו מעילה דבגידולין הבאין לאחר מכאן עסקינן וקסבר האי תנא אין מועלין בשבח הקדש מדאורייתא מעין שהוא יוצא כו' · הכי הוא דמעין של הדיוט הוא וטובע משדה חולין ויוצא ומושך בתוך שדה של הקדש לא נהנין ממנו בתוך שדה של הקדש ולא מועלין : יצאו המים · מתוך שדה של הקדש נהנין ממנו לכתחלה : המים שבכד של זהב · אותו כד של זהב שבו ממלאין הניסוך כדתנן בפרק לולב וערבה כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהוא ממלא מע"ש חבית של זהב שאינה מקודשת מן השילוח כו' : ובאותן מים לא נהנין ולא מועלין · משום דלא איקדשו לניסוך המים למעילה עד שניתנו בצלוחית דהיינו כלי מקודש : ערבה · שהיו סודרין אותה אצל המזבח לא [illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones